

KODEKSAS

Psl.
1 (24)

Savininkas
Pirkimų tvarumo vadovas

Konfidencialumo lygis
Viešas

Patvirtinimo data   **Versija**
2022-03-04   4

Patvirtino
Dan Strömberg
Telia Lietuva, AB, vadovas

Numeris
C1 Nr. 2022-00107

Susijęs su
T 19086-14 UEN

TIEKĖJŲ ELGESIO KODEKSAS

1. „TELIA COMPANY“ ĮSIPAREIGOJIMAI

„Telia Company“ yra įsipareigojusi laikytis įvairių tarptautinių gairių, reglamentuojančių žmogaus teises, darbo teises ir sąlygas, atsakomybę už aplinkos apsaugą ir kovą su korupcija. Tai:

- Jungtinių Tautų Visuotinė žmogaus teisių deklaracija;
- Pagrindinės Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos;
- EBPO gairės daugiašalėms įmonėms;
- Jungtinių Tautų Pasaulinio susitarimo principai;
- JT pagrindiniai principai dėl verslo ir žmogaus teisių;
- Vaikų teisės ir verslo principai.

Šios gairės yra Atsakingo verslo kodekso, kurį patvirtino „Telia Company“ valdyba, pagrindas. Atsakingo verslo kodekse išdėstyti reikalavimai, kurie yra griežtesni nei teisės aktuose išdėstyti reikalavimai ir kurie taikomi visiems darbuotojams, nustato, kaip turėtų būti bendradarbiaujama su suinteresuotomis šalimis, kad būtų užtikrintas aukščiausias etiškų verslo praktikų ir elgsenos laipsnis.

2. TAIKymo SRITIS IR SĄVOKŲ APIBRĖŽTYS

Šis „Telia Company“ Tiekėjų elgesio kodeksas nusako reikalavimus, kurie taikomi „Telia Company AB“ ir jos asocijuotųjų įmonių (toliau visos kartu – „Telia“) tiekėjams bei kitoms trečiosioms šalims, kurios ūkinę veiklą vykdo kartu su „Telia“ arba jos vardu. Šiame dokumente vartojamos tokios toliau išvardytos sąvokos ir jų apibrėžtys.

Sąvoka „tiekėjas“ apima tiekėjus ir kitas trečiąsias šalis, kurios ūkinę veiklą vykdo kartu su „Telia“ arba jos vardu bei minėtų trečiųjų šalių darbuotojus, patronuojamąsias įmone, agentus, asocijuotąsias įmones ir rangovus.

Sąvoka „darbuotojai“ reiškia darbuotojus ir konsultantus bei kitus asmenis, kurie dirba vadovaujami tiekėjo.

„Telia Company“ Tiekėjų elgesio kodeksas toliau vadinamas „Tiekėjų elgesio kodeksu“.

Visais atvejais, kai vartojama frazė, reiškianti reikalingą veiksmą, ja išreiškiamas minimalus reikalavimas, kurį būtina įvykdyti.

Visais atvejais, kai vartojama tariamoji nuosaka, ji reiškia reikalavimus, kurių rekomenduojama laikytis, ir tikslus, kurių siekti mes raginame visus tiekėjus.

Be Tiekėjų elgesio kodekse išdėstytų reikalavimų, atsižvelgę į tai, kas pristatoma į „Telia“, į sutartis mes galime įtraukti papildomus tvarumo reikalavimus.

3. REIKALAVIMAI

3.1. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

3.1.1. Atitikties užtikrinimas

Tiekėjai laikosi visų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, įskaitant, tačiau neapsiribojant vien tik

galiojančiais įstatymais ir kitais teisės aktais bei šiame Tiekėjų elgesio kodekse išdėstytais reikalavimais. Laikytis šiame Tiekėjų elgesio kodekse išdėstytų reikalavimų yra privaloma, net jei tie reikalavimai nustato aukštesnius nei reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyti reikalavimai. Ryžtingai raginame tiekėjus laikytis tarptautinių ir sektoriaus standartų bei geriausios praktikos bei visada siekti atitikti aukštesnius standartus. Tuo atveju, jei nacionalinių teisės aktų reikalavimai prieštarauja šio Tiekėjų elgesio kodekso nuostatomis, tiekėjas turi nedelsdamas pasitarti su „Telia“.

Tiekėjui tenka atsakomybė užtikrinti, kad vykdant jo ūkinę veiklą būtų laikomasi reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų ir šio Tiekėjų elgesio kodekso bei patikrinti, kaip jų laikomasi. Tiekėjui tenka atsakomybė ir už tai, kad Tiekėjų elgesio kodekso turinys atspindėtų jo sutartyse su rangovais.

„Telia Company“ pasilieka sau teisę patikrinti, ar laikomasi šio Tiekėjų elgesio kodekso, tuo tikslu taikydama dialogo ir vidaus ar išorinio vertinimo mechanizmus, įskaitant, tačiau neapsiribojant vien tik tiekėjų ir jų rangovų įsivertinimais, apklausomis, apsilankymais jų veiklos vykdymo vietose ir jų auditais, Todėl tiekėjai turi versti ir užpildyti atitinkamus dokumentus bei įrašus, kurie parodytų, kad laikomasi reikalavimų.

3.1.2. Sisteminis vadovybės požiūris

Tiekėjai nustato aiškius tikslus, kaip užtikrins, kad būtų laikomasi šiame Tiekėjų elgesio kodekse nustatyty reikalavimų.

Savo įsipareigojimą ir atitikties užtikrinimą tiekėjai įgyvendina, palaiko ir demonstruoja įdiegdami tinkamas valdymo sistemas bei veiksmingą rizikos valdymą ir tam tikslui skirdami tiekėjo dydį ir veiklos pobūdį atitinkančius bei pakankamus išteklius. Tiekėjai turi būti suformavę arba turi siekti suformuoti nuolatinio tobulėjimo kultūrą ir tuo tikslu sukurti bei įgyvendinti priemones, skirtas užtikrinti, kad jie atitiks Tiekėjų elgesio kodekse išdėstytus reikalavimus. Taip pat tiekėjai turėtų būti įdiegę tinkamus korekcinį veiksmų mechanizmus, kurie būtų taikomi pažeidus kurį nors iš minėtų reikalavimų.

Tiekėjas turi užtikrinti, kad susiję darbuotojai ir vadovai turėtų tinkamų žinių ta tema, kuria įsipareigoja šiam Tiekėjų elgesio kodeksui, tuo tikslu investuodami į susijusius mokymus ir supratimo stiprinimą, Darbuotojai informuojami ir (arba) jiems surengiami mokymai jų teisių klausimais.

3.1.3 Pranešimų teikimas ir komunikacija

Apie įvykdytą pažeidimą ir (arba) apie įtariamą esminį priežiūros institucijų reikalavimų ir Tiekėjų elgesio kodekso pažeidimą tiekėjai nedelsdami praneša „Telia Company“ atstovui, arba anonimiškai per saugiamame interneto portale veikiančią Skaidrumo liniją ([EthicsPoint - Telia Company](#)) arba el. paštu speak-up@teliacompany.com.

Tiekėjai kaupia tikslia, savalaikę ir aktualią informaciją apie tai, kaip laikomasi reikalavimų ir bendrovei „Telia Company“ pagrįstai pareikalavus, ją pateikia „Telia Company“ bei visiškai bendradarbiauja su „Telia Company“ atliekant bet koki tyrimą, susijusį su įsipareigojimų pagal susitarimą vykdymu.

Siekiant pagerinti vertės grandinės atsekamumą, „Telia“ pareikalavus, tiekėjas pateikia informaciją apie jų produktų atsekamumą.

3.1.4 Sutarties nutraukimas

Tuo atveju, jei tiekėjas iš esmės pažeidžia Tiekėjų elgesio kodekso reikalavimus, „Telia“ turi teisę nedelsiant nutraukti savo sutartį (-is) su tiekėju, nepažeidžiant jokių kitų esamų teisių ir teisės gynimo priemonių.

3.2 SOCIALINIAI REIKALAVIMAI

3.2.1. Politika ir išsamus patikrinimas žmogaus teisių klausimais

Vadovaujantis JT nustatytais pagrindiniais principais dėl verslo ir žmogaus teisių, tiekėjas atsako už tai, kad būtų gerbiama žmogaus teisės, ir todėl jis turi turėti politiką bei išsamus patikrinimo procesus, skirtus nustatyti, kaip tiekėjas imasi įveikti neigiamą poveikį žmogaus teisėms, kurį jis galėtų sukelti ar prie kurio galėtų

KODEKSAS

Numeris
C1 Nr. 2022-00107

Psl.
3 (24)
Versija
4

prisidėti, arba su kuriuo galėtų būti susijęs, užkirsti jam kelią, jį sušvelninti ir už jį atsiskaityti. Veiksmai poveikio žmogaus teisėms srityje reiškia, kad tiekėjas imasi veiksmų jo išvengti, jį sumažinti iki minimumo ir (arba) jį sušvelninti.

Žmogaus teisių padėties išsamus patikrinimas skirsis savo sudėtingumu priklausomai nuo verslo įmonės, sunkaus poveikio žmogaus teisėms rizikos ir ūkinės veiklos pobūdžio bei konteksto.

3.2.2. Privatumas ir saviraiškos laisvė

Tiekėjas:

Užtikrina, kad produktai ir verslo procesai būtų sumodeliuoti taip, kad būtų gerbiami su privatumu ir saviraiškos laisve susiję žmogaus teisių aspektai.

Neverčia pažeisti ir neprisideda prie teisių į privatumo apsaugą ir saviraiškos laisvės pažeidimo; nesiima atsakomųjų veiksmų prieš naudojimąsi tokiomis teisėmis ir laisvėmis.

Gerbia asmenų (darbuotojų, klientų, vartotojų ir kitų suinteresuotųjų šalių) teises į privatumo apsaugą visuomet, kai renka asmens duomenis arba įgyvendina darbuotojų stebėsenos praktikas.

3.2.3. Darbo sutartis

Tiekėjas:

Sudaro rašytines individualias arba kolektyvines darbo sutartis, kuriose nustatytos aiškios nuostatos ir sąlygos, detalizuojančios (tačiau vien tuo neapsiribojant) darbo valandas, atlyginimą už viršvalandžius, pareigybių aprašymą, įspėjimo laikotarpį, atlyginimą ir darbo užmokesčio mokėjimo dažnumą.

Užtikrina, kad darbuotojai jų gimtąja kalba arba darbuotojui suprantama kalba būtų informuoti apie savo įdarbinimo sąlygas ir teises ir kad jas visiškai suprastų.

Neapsiribojant tuo, kas išdėstyta, nesamdo darbuotojų pagal tokias schemas, kurių atveju būtų paeiliui sudaromos trumpalaikės sutartys arba netikros mokymosi sutartys, tuo siekiant išvengti įsipareigojimų darbuotojams pagal galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.

3.2.4. Darbo valandos

Tiekėjas:

Nustato, kad įprastos darbo savaitės trukmė yra ne ilgesnė kaip 48 valandos.

Užtikrina, kad darbuotojai nuolat nedirbtų viršvalandžių, kad viršvalandžiais būtų dirbama savanoriškai ir kad viršvalandžiai neviršytų 12 valandų per savaitę, išskyrus atvejus kai kolektyvinėse sutartyse yra reglamentuojama kitaip.

Septynių dienų laikotarpiu suteikia darbuotojams ne mažiau kaip vieną išėiginę ir laisvadienius galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.

Suteikia kasmetines ir motinystės (tėvystės) atostogas bent jau pagal įstatymuose nustatytą tvarką.

3.2.5. Darbo užmokestis

Tiekėjas:

Visiems darbuotojams suteikia pragyvenimą užtikrinantį darbo užmokestį, kurio pakaktų patenkinti pagrindinius darbuotojų bei jo šeimų poreikius. Jei taikoma, atlyginimas turi būti pagrįstas kolektyvinėse sutartyse nustatytais kriterijais.

Laiku moka visiems darbuotojams darbo užmokesį ir pateikia aiškiai su jų darbo užmokesčiu ir papildomomis išmokomis už kiekvieną laikotarpį susijusią informaciją.

Už viršvalandinį darbą atlygina taikydami priemokas pagal nacionaliniuose įstatymuose, kolektyvinėse sutartyse ar sektoriaus standartuose nustatytus tarifus.

Neleidžia atlikti išskaitų iš darbo užmokesčio drausminių priemonių taikymo tikslu, arba taikyti kokios nors rūšies finansines bausmes.

3.2.6. Vaikų teisės

Tiekėjas:

Visus jaunesnius nei 18 metų amžiaus asmenis priskiria vaikų kategorijai. Visais ūkinės veiklos operacijų etapais yra griežtai draudžiama naudoti asmenis, kurie jaunesni nei atitinkamoje teritorijoje įstatymų nustatytas minimalus įdarbinimo amžius, arba yra nacionaliniuose teisės aktuose nustatyto privalomo mokyklinio amžiaus, arba kurie yra jaunesni nei penkiolikos (15) metų amžiaus (priklausomai nuo to, kuris iš minėtų dydžių yra didesnis), jaunos darbuotojus išnaudojančiu būdu, ir reikalaujant, kad dirbtų tokį darbą, dėl kurio jie negalėtų teisėtai mokytis mokykloje, liepti dirbti jų fizinei ir psichikos sveikatai ir raidai pavojingus ar nesaugius darbus. Aiškumo sumetimais pabrėžiamas, kad sąvoka „jaunas darbuotojas“ reiškia bet kokį asmenį, kuriam yra daugiau kaip 15 metų, arba daugiau kaip atitinkamoje teritorijoje įstatymais nustatytas minimalus įdarbinimo amžius, ir mažiau nei 18 metų.

Užtikrina, kad tuo atveju, jei vykdomi vyriausybės leidžiami mokymai arba pameistrystės programos, jose būtų numatytas minimalus darbo užmokestis ir (arba) mokymai.

Turi procesus ir koregavimo procedūras, kurios sumodeliuotos turint omenyje geriausius vaiko interesus ir yra taikomos paaiškėjus, kad vaikų darbo sąlygos neatitinka šių reikalavimų.

Užtikrina, kad produktai ir pasaugos pagal savo numatytąją paskirtį vaikams būtų saugios.

Neleidžia vaikų į tokias darbo vietas zonas, kurios yra pavojingos arba nesaugios vaikų sveikatos ir saugumo aspektu.

Visoje ūkinėje veikloje ir verslo santykiuose gerbia vaikų teises.

Tiekėjas turėtų:

Visoje ūkinėje veikloje ir verslo santykiuose remti vaikų teises.

Apsaugoti vaikus virtualioje erdvėje (pavyzdžiui, susekdamas, kur darbo vietos įrangoje yra seksualinę prievartą skatinančios medžiagos ir apie ją pranešdamas) bei prisideda prie vaikų skaitmeninių įgūdžių formavimo.

3.2.7. Priverstinis darbas

Tiekėjas:

Imasi aktyvių priemonių užtikrinti, kad jokių vertės grandinės etapu nebūtų naudojama jokie vergiško, priverčiamojo darbo, priverstinio darbo už skolas ar priverstinę sutartį be atlyginimo ir kad nebūtų prekybos žmonėmis. Tai reiškia, kad neturi būti jokių įdarbinimo saitų, kuriais būtų siekiama atgauti su mokymu ar švietimu, kuris yra būtinas vykdyti įprastą ūkinę veiklą, susijusias išlaidas.

Neapriboja darbuotojų laisvo judėjimo ir neapriboja teisės išeiti iš darbu skurtų patalpų pasibaigus darbo valandoms.

Pripažįsta darbuotojų teisę nutraukti darbo santykius, jei jie apie tai deramu laiku įspėja.

Nereikalauja, kad darbuotojai duotų piniginį užstatą ar jo ekvivalentą ir (arba) užstato forma atiduotų savo

asmens tapatybės dokumentų originalą, arba kad sumokėtų kokius nors atrankos ar įdarbinimo mokesčius ar išlaidas.

3.2.8. Laivė burtis į asociacijas

Tiekėjas:

Pripažįsta darbuotojų teisę laisvai steigti profesines sąjungas ar panašias darbuotojų atstovavimo organizacijas, į jas įstoti arba nestoti bei derėtis dėl kolektyvinės sutarties sudarymo.

Nebaudžia, nepersekioja, nediskriminuoja ir nepriekabiauja prie darbuotojų, jei jie įstoja į profesines sąjungas arba veikia kaip darbuotojų atstovai.

Sudaro palankias sąlygas atvirai vadovybės ir darbuotojų komunikacijai, tuo siekiant anksti, atvirai ir informuotumo pagrindu imtis spresti susirūpinimą keliančius klausimus.

Palaiiko veiksmingą ir konfidencialų skundų nagrinėjimo mechanizmą, kuriuo siekiama užtikrinti, jog informaciją ir nuomones galima surinkti nesibaiminant bausmės ar atpildo.

3.2.9. Įvairovė, lygios galimybės ir nediskriminavimas

Tiekėjas:

Skatina įvairovę, įtrauktį ir lygias galimybes visiems darbuotojams.

Visiškai netoleruoja diskriminacijos nei priimant į darbą, nei jokių kitų diskriminuojančių įdarbinimo pagal etninę kilmę, lytį, lytinę tapatybę ar lyties raišką, lytinę orientaciją, šeiminių ar socialinę padėtį, nėštumą ar vaikų turėjimą, religinius įsitikinimus, politines pažiūras, tautybę, neįgalumą, amžių, priklausymą profsajungoms ar pagal bet kokius kitus nesusijusius pagrindus praktikų.

Netaiko darbuotojams jokių privalomų sveikatos patikrinimų (pvz., nėštumo ar ŽIV (AIDS) testų), kurie nėra susiję su atliekamomis funkcijomis darbe arba darbo vietos sauga.

Netoleruoja, nepalaiko ir neskatina jokios formos fizinio kontakto, kuris yra seksualinio, prievartinio, grasinamo, įžeidžiančio ar išnaudojančio pobūdžio, o taip pat jokio psichologinio ar žodinio priekabiavimo, bauginimo, grasinimo ar įžeidinėjimo.

Tiekėjas turėtų:

Stiprinti vadovų supratimą apie lygias galimybes, nediskriminavimą ir įtrauktį, tuo tikslu surengdamas mokymus.

Nustatyti įvairovės didinimo tikslus (pvz., pagal lytį, etninę kilmę, amžių, neįgalumą).

Siekdamas suprasti darbuotojų suvokimą apie tai, kaip su jais elgiamasi, turėtų organizuoti pokalbius su darbuotojais, atlikti apklausas ar kitų rūšių vertinimus.

Reguliariai įvertinti, ar personalo valdymo procesuose nėra šališkumo ir diskriminacijos.

3.2.10. Sveikata ir sauga darbo vietoje

Vadovaudamasis tarptautiniais darbuotojų saugos ir sveikatos standartais tiekėjas įsipareigoja užtikrinti savo darbuotojams, lankytojams, rangovams ir bet kokiems subrangovams, kurie dirba jų vardu, saugią ir sveiką darbo aplinką. Ryšium su tuo ir atsižvelgus į galiojančius nacionalinius įstatymus bei kitus teisės aktus, pagal kuriuos gali būti reikalaujama laikytis aukštesnių nei toliau išdėstyti standartai (o tokiais atvejais taikomi minėti aukštesni standartai), tiekėjas:

3.2.10.1. Sveikatos ir saugos darbe valdymo sistema

Palaiiko darbuotojų saugos ir sveikatos valdymo sistemą ir pačios sistemos stebėsenos, vertinimo ir tobulinimo mechanizmus, pagrįstus nuolatiniu tobulinimu, atitinkančius ūkinės veiklos mastą ir pobūdį bei su ūkinės veiklos operacijomis susijusias rizikas.

Į tokią valdymo sistemą įtraukia bent jau aiškia ir raštu išdėstyta politiką, paskirtą asmenį arba funkciją, procedūras ir instrukcijas, komunikaciją ir mokymus.

3.2.10.2. Pavojų ir rizikos valdymas

Turi veiksmingą rizikos darbo vietose vertinimo procesą.

Taikydamas pakankamas ir tinkamas kontrolės priemonės, kaip antai tinkamas individualias apsaugos priemonės bei prevencijos ir apsauginius prietaisus, imasi įveikti darbo vietose esančius pavojus ir rizikas.

Apsaugo nėsčių ir žindančių darbuotojų sveikatą ir užtikrina jų saugą.

Užtikrina, kad darbuotojams, lankytojams, rangovams ir bet kokiems tiekėjo vardu dirbantiems subrangovams būtų nemokamai prieinamos šios saugos priemonės ir būtų surengti pakankami mokymai kaip jomis naudotis.

3.2.10.3 Avarinė parengtis

Turėdamas tinkamas ir pakankamas priemones, turi sugebėti nustatyti galimas avarines situacijas ir į jas reaguoti.

Reguliariai moko darbuotojus, kaip, reaguoti į avarinius atvejus ir suteikti medicininę pagalbą.

3.2.10.4 Darbo sąlygos

Suteikia bent jau nemokamą priėjimą prie geriamo vandens, sanitarinių patogumų ir, jei būtina, poilsio ar miegamųjų kambarių, atitinkančių gyventojų ir lankytojų poreikius.

Užtikrina, kad darbo patalpos būtų švarios, gerai apšviestos ir tinkamos pagal numatytą paskirtį.

3.2.10.5 Pranešimai apie incidentus

Turi būtinas priemones pateikti pranešimą apie sveikatos ir saugos incidentus, juos užregistruoti ir iširti.

Per iš anksto nustatytus komunikacijos kanalus laiku praneša „Telia“ atstovui apie visus sunkius incidentus, nelaimingus atsitikimus ar mirtinus atvejus, įvykusius darbo vietoje ir susijusius su tiekėjo verslo ryšiais su „Telia“. Bendradarbiauja su „Telia“ bei padeda jai atliekant incidentų tyrimus.

3.3. APLINKOS APSAUGOS REIKALAVIMAI

„Telia“ teikia prioritetą tiekėjams, kurie imasi iniciatyvos ir sistemingai veikia aplinkos apsaugos srityje, kurie yra įsipareigoję reikšmingai sumažinti savo poveikį aplinkai. Mes raginame tiekėjus teikti idėjas ir siūlyti inovatyvius sprendimus, kurie mums leistų sumažinti neigiamą ir maksimaliai padidinti teigiamą poveikį aplinkai.

3.3.1. Bendrieji aplinkos apsaugos reikalavimai

3.3.1.1. Aplinkos apsaugos valdymo sistema

Tiekėjas

Turi nuolatiniu tobulinimu ir tarptautiniais standartais grindžiamą aplinkos apsaugos valdymo sistemą ir atitinka toliau išvardytus minimalius reikalavimus.

Turi viešai prieinamą aplinkos apsaugos politiką.

Turi nustatytus reikšmingus aplinkos apsaugos aspektus, kurie yra išdėstyti pagal prioritetus, dokumentuoti ir

naujausi.

Turi aplinkos apsaugos programą, kuri apima (tačiau sąrašas nėra išsamus) teršalų emisiją, energijos vartojimo efektyvumą, energijos iš atsinaujinančių išteklių naudojimą, medžiagas ir atliekas. Yra nustatyti tokios programos tikslai ir yra aiškiai įvardyti jos veiksmai.

Dokumentuoja savo veiksmingumą aplinkos apsaugos srityje, procesus, produktus ir paslaugas, kurie yra susiję su pirmiau minėtomis sritimis. Pareikalavus, laiku, skaidriais ir patikimais būdais pateikia duomenis, informaciją ir ataskaitas, nereikalaudamas, kad „Telia“ papildomai sumokėtų.

Laikosi visų aktualių aplinkos apsaugos įstatymų, įskaitant tarptautinius, regioninius ir vietinius.

3.3.1.2 Atsargumo principas

Tiekėjas taiko tarptautiniu lygmeniu pripažintus atsargumo principus. Tai reiškia, kad tiekėjas yra atsakingas už tai, kad jo komercinių santykių su „Telia“ kontekste visada būtų pasirinkti produktai ir sprendimai, turintys mažesnę poveikį aplinkai. Tuo atveju, jei yra neapibrėžtumas dėl faktinio poveikio aplinkai, produktai ar sprendimai yra įvertinami, o vertinimų rezultatai dokumentuojami. Jei ir po to išlieka neapibrėžtumas, reikia rinktis alternatyvų sprendimą, kuris būtų gerai žinomas ir aplinkos apsaugos aspektu saugesnis.

3.3.2. Klimato kaitos mažinimas

3.3.2.1. Bendrosios nuostatos

Klimato kaitos klausimus tiekėjas turi imtis spręsti remdamasis tokiomis nuostatomis:

Tiekėjas viešai įsipareigoja sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų poveikį taip, kad būtų įgyvendintas 2018 m. lapkričio mėn. IPCC8 (Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos) numatytas tikslas užtikrinti, kad aplinkos temperatūra pakiltų ne daugiau kaip 1,5 laipsnio. Tai reiškia, kad kas dešimt metų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją tiekėjo vertės grandinėje reikia sumažinti bent jau perpus.

Tiekėjas nustato mokslu pagrįstus ar panašius tikslus iki 2023 m. (atitinkamai 1, 2 ir 3 apimtims, kaip tai įvardyta Šiltnamio efektą sukeliančių dujų protokolo įmonių standarte).

Be to iki 2022 m. tiekėjas turi turėti planą, kaip iki 2030 m. užtikrins, kad jo vertės grandinės (įskaitant subrangovus) neturėtų poveikio klimato kaitai.

Gali būti taikomi papildomi reikalavimai dėl energijos vartojimo ir klimato kaitos mažinimo. Žr. 3.3.4 papunktį.

3.3.2.2. Transportavimas

Transportavimo poveikį aplinkai tiekėjas sumažina ne vien tik suteikdamas prioritetą ekonomiškoms ir nedaug taršioms transporto priemonėms, kurias naudoja transportavimui ir logistikai.

3.3.3. Žiedinės ekonomikos principai ir atliekų tvarkymas

Tiekėjas imasi iniciatyvos ištirti ir taikyti žiedinės ekonomikos principu grindžiamus verslo modelius. Tam reikia imtis veiklos, susijusios su žiedinės ekonomikos sritimis, t. y. su žaliavų (pvz., dėl biokuro ar perdirbtų medžiagų ir energijos iš atsinaujinančių išteklių), produktų, kaip paslaugos (apriboti poveikį aplinkai parduodant funkciją, o ne fizinį produktą), išteklių atkūrimo (išplėtojant perdirbimą) ir produkto tarnavimo laiko prailginimo (prailginant tarnavimo laiką ir praplečiant pakartotinį naudojimą) sritimis.

3.3.3.1. Iniciatyvumu grindžiamas požiūris sumažinti atliekų susidarymą – žiedinės ekonomikos principas

Tiekėjas įvertina savo ūkinės veiklos operacijų poveikį aplinkai iš holistinės ir gyvavimo ciklo perspektyvos, įskaitant (tačiau neapsiribojant tuo, kas išvardyta) medžiagas ir energijos vartojimą. Atitinkamose visos vertės grandinės vietose tiekėjas taiko iniciatyvų požiūrį į atliekų susidarymą. Tai reiškia, kad žiedinės ekonomikos principus reikia taikyti jau projektavimo etapu. Kitos svarbios sritys galėtų būti modulinis projektavimas, konstravimas išmontavimui lengvinti, perdirbimas ciklo pabaigoje siekiant kad nebūtų atliekų.

3.3.3.2. Atliekų tvarkymas

Tiekėjas užtikrina tinkamą atliekų tvarkymą pagal ES atliekų tvarkymo direktyvą, stengdamasis nuolat kilti aukštesnių atliekų tvarkymo hierarchijoje. Tai reiškia, kad aukštesnių hierarchijos lygių siekiama įgyvendinant iniciatyvas ir imantis veiksmų prevencijos, medžiagų pakartotinio panaudojimo ir paskirties pakeitimo bei perdirbimo srityse. Tiekėjas privalo pasitelkti tik tuos perdirbėjus, kurie yra įdiegę pagal ISO 14001, EMAS ar panašius standartus sertifikuotą aplinkos apsaugos valdymo sistemą.

3.3.4. Specialieji aplinkos apsaugos reikalavimai

3.3.4.1. ISO sertifikavimas

Tiekėjai, vykdančys atliekų utilizavimo, perdirbimo ir atliekų tvarkymo veiklą, turi būti sertifikuoti pagal ISO 14001 arba EMAS reikalavimus.

3.3.4.2. Sektoriumi būdingi reikalavimai

Tam tikrų kategorijų tiekėjai laikosi specialiųjų „Telia“ aplinkos apsaugos reikalavimų, kurie atitinkamais atvejais yra įtraukiami į sutartis.

3.3.4.3 Chemikalai ir cheminės medžiagos

Specialieji apribojimai dėl tam tikrų cheminių medžiagų naudojimo pateikiami „Telia“ uždraustų cheminių medžiagų ir cheminių medžiagų, kurių naudojimas yra ribojamas, sąrašuose.

3.4 KOVOS SU KORUPCIJA REIKALAVIMAI

Tiekėjas įsipareigoja kovoti su visomis korupcijos formomis ir įsipareigoja etiškai vykdyti savo ūkinės veiklos operacijas, palaikant sąžiningumo, skaidrumo, atvirumo ir atitikties užtikrinimo kultūrą. Ryšium su tuo ir atsižvelgus į galiojančius nacionalinius įstatymus bei kitus teisės aktus, pagal kuriuos gali būti reikalaujama laikytis aukštesnių nei toliau išdėstyti standartai (tuo atveju taikomi aukštesnieji standartai), Tiekėjas:

3.4.1 Politika

Turi aiškią politiką prieš bet kokią korupciją, įskaitant, tačiau neapsiribojant prievartavimą, raginimą, valstybės pareigūnų papirkinėjimą, privataus sektoriaus papirkinėjimą, neatsargų korupcijos finansavimą, kyšius valstybės pareigūnams už viešąsias paslaugas, nepotizmą, sukčiavimą ir pinigų plovimą.

Nei iš jokio valstybės pareigūno, nei iš asmens, verslo partnerių darbuotojų, įskaitant pačią „Telia“, nei iš jokios kitos trečiosios šalies nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nesiūlo, nežada, neduoda, neprašo, nesutinka priimti ar gauti mokėjimus, dovanas, kokios nors rūšies netinkamą naudą ar labdaringas aukas arba aukas politinėms partijoms tam, kad įgytų ar išsaugotų palankią padėtį asmeniškai sau arba verslui.

Valstybės pareigūnas – tai bet koks bet kokios valdžios institucijos, subjekto, kuriame valstybė turi akcinio kapitalo daugumą, arba kurį kontroliuoja valstybė, tarnautojas, darbuotojas, agentas ar atstovas, arba bet koks kitas asmuo, atliekantis savo oficialias pareigas, įskaitant bet koki politikos partijos kandidatą, pareigūną ar atstovą.

3.4.2 Kovos su korupcija politikos ir vidaus kontrolės sistema

Parengia ir priima skaidrią bei audituojamą bei rizikos vertinimu pagrįstą kovos su korupcija programą ir tinkamas vidaus kontrolės priemones, skirtas užkirsti kelią korupcijai ir nustatyti jos atvejus. Minėtas rizikos vertinimas ir politikos atkreipia dėmesį į individualias tiekėjo aplinkybes, ypač į papirkinėjimo riziką, su kuria susiduria tiekėjas (pavyzdžiui, tiekėjo geografinė veiklos vykdymo vieta arba ūkio sektorius).

Skatina darbuotojus žinoti ir suprasti įmonės politikas bei kovos su korupcija programą priima mokymo programas ir drausmines priemones. Stebi programos efektyvumą ir stiprina skaidrumą.

Sukuria ir palaiko finansų ir apskaitos procedūras, įskaitant vidaus kontrolės priemonių sistemą, kurios būtų protingai sumodeliuotos taip, kad užtikrintų teisingą ir tikslų apskaitos žurnalų, įrašų sąskaitų vedimą, tuo siekiant užtikrinti, kad jos negalėtų būti panaudotos papirkinėjimo ar papirkinėjimo slėpimo tikslu. Nekeičia jokių įrašų siekdamas užmaskuoti arba iškraipyti jį atvaizduojantį pagrindinį sandorį.

Savo prievolių rodymą įrodančius dokumentus laiko galiojančiuose teisės aktuose nustatyta laikotarpiu, tačiau ne trumpiau kaip 3 metus po atitinkamo sandorio vykdymo. „Telia“ turi teisę 3 metų laikotarpiu po sutarties pasibaigimo atlikti tiekėjo prievolių pagal 3.4 punktą vykdymo auditą.

3.4.3 Trečiųjų šalių išsamus patikrinimas

Užtikrina tinkamai dokumentuotą riziką grindžiamą trečiųjų šalių išsamų patikrinimą. Nenaudoja trečiųjų šalių kaip kanalų perduoti kyšius valstybės pareigūnams ar privataus sektoriaus atstovams arba per savo aplaidumą finansuoti korupcijos atvejus.

3.4.4 Skaidrumas ir interesų konfliktai

Atskleidžia „Telia“ informaciją apie bet kokius asmenų, dirbančių valstybės pareigūnais valdžios įstaigose arba valstybės įmonėse, finansinius interesus, susijusius su tiekėjo verslu, kaip antai reikšmingą nuosavybės dalį, finansinius interesus ar pačių asmenų arba jų šeimos narių arba draugų verslo sąsajas su tiekėju.

Atskleidžia „Telia“ informaciją apie bet kokias asmenines sąsajas tarp tiekėjo darbuotojų, užimančių aukščiausiojo lygmens pareigas, ir „Telia“, pavyzdžiui, apie šeimos narius, giminaičius ir draugus, dėl kurių gali atsirasti interesų konfliktai.

Atskleidžia „Telia“, ar į tiekėjo aukščiausiąją vadovybę yra įtrauktas koks nors valstybės pareigūnas, ir jei įvyksta ar įvyks pasikeitimų, apie tai nedelsdamas praneša „Telia“.

3.4.5 Sąžininga konkurencija ir sąžiningumas

Savo ūkinę veiklą vykdo laikydamasis sąžiningos konkurencijos principų.

Nedalyvauja jokios formos netiesiuose viešųjų pirkimų dalyvių susitarimuose ar kituose mechanizmuose, kurie apriboja sąžiningą konkurenciją konkursuose, nesudarinėja jokios formos kartelinių susitarimų su konkurentais, pavyzdžiui, rinkų arba klientų pasidalijimo ar priskyrimo arba susitarimų dėl kainų.

3.5 ATSAKINGO APSIRŪPINIMO MINERALINĖMIS ŽALIAVOMIS REIKALAVIMAI

„Telia“ pripažįsta rizikas, susijusias su mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų pirkimu. Šių mineralinių žaliavų gavyba, pvz., Kongo Demokratinėje Respublikoje (KDR) ir kaimyninėse valstybėse bei kitose konfliktų paveiktose ar didelės rizikos šalyse, yra susieta su ginkluotu konfliktu ir žmogaus teisių pažeidinėjimu, korupcijos rėmimu ir pinigų plovimu bei aplinkos būklės blogėjimu. Todėl įgyvendindami savo darbotvarkę žmogaus teisių srityje, mes reikalaujame, kad tiekėjai imtųsi veiksmų užtikrinti, kad mineralinės žaliavos iš konfliktų paveiktų rajonų nebūtų naudojamos jokioje įrangoje, kurią mes perkame iš tų tiekėjų (žr. V priedą).

I priedas. Aplinkosaugos reikalavimai elektros ir elektroninei įrangai

Šie reikalavimai galioja elektros ir elektroninės įrangos (EEI)¹ tiekėjams.

A. Dokumentacija ir ataskaitų teikimas

- A.1 Dokumentacija (standartinė ECO deklaracija² ar panašus dokumentas) ir informacija apie medžiagų turinį, įskaitant nanomedžiagas³, naudojimo etapą, techninę priežiūrą ir liekamųjų produktų valdymą yra pridedama prie viešųjų pirkimų dokumentacijos. Dokumentacija turi būti prieinama per visą produkto gyvavimo ciklą. Pareikalavus, aplinkosaugos duomenis ir aplinkosaugos deklaracijas patikrina išorinės įmonės.

B. Medžiagos ir cheminės medžiagos

- B.1 Pareikalavus, Tiekėjas per nustatytą terminą praneša, ar pristatytame produkte yra cheminių medžiagų, nurodytų Švedijos įstatyme „Dėl mokesčių taikymo tam tikroms cheminėms medžiagoms, kurios naudojamos elektroninėje įrangoje“ (Švedijos įstatymas 2016:1067)⁴. Taikoma tik į Švedijos rinką tiekiamai EEI.

D. Energija

- D.1 Pareikalavus, Tiekėjas praneša apie planus gerinti produktą, kurie tiekiami bendrovei „Telia“, energijos vartojimo efektyvumą.
- D.2 Produkto energijos vartojimo efektyvumo faktorius⁵ yra kaip galima didesnis.
- D.3 Produktas turi funkcinę galimybę, kuri leidžia įsikrauti pačiam arba jo paties dalims tada, kai nėra reikalingas visas pajėgumas, tačiau su sąlyga, kad gali būti įvykdyti funkciniai reikalavimai.
- D.4 Reikalaujamas energijos suvartojimas neturi nukrypti labiau nei +10% arba -20% nuo nurodyto energijos vartojimo⁶.
- D.5 Įranga turi funkcinę galimybę „tolygaus paleidimo“ funkciją, kas reiškia, kad pagal įrangos tiekėjo pateiktą reikalaujamą saugiklio dydžio specifikaciją yra leidžiama artimiausia už įprastą srovę didesnė standartinė vertė.
- D.6 Jei nutrūksta įrangos maitinimas, tam, kad įranga atgautų savo įprastas paslaugų funkcines galimybes, ji turėtų automatiškai pasileisti veikti iš naujo.
- D.7 Bendrovei „Telia“ tiekiamą plačiajuosčio ryšio įrangą atitinka ES elgesio kodeksą dėl plačiajuosčio ryšio įrangos energijos vartojimo.⁷
- D.8 Bendrovei „Telia“ tiekiamą technologinę įrangą remia ES Elgesio kodekso dėl duomenų centrų energijos vartojimo efektyvumo⁸ laikymąsi.
- D.9 Bendrovei „Telia“ tiekiami išoriniai maitinimo įrenginiai atitinka ES Elgesio kodeksus dėl išorinių maitinimo įrenginių efektyvumo⁹.
- D.10 Bendrovei „Telia“ tiekiamą biuro įrangą, kaip antai kompiuteriai, serveriai ir kt. atitinka „Energy Star“ programos¹⁰ reikalavimus, jei įrangos atveju yra tokia produktų kategorija.
- D.11 Bendrovei „Telia“ tiekiamą biuro įrangą, kaip antai kompiuteriai, telefonai ir kt. (išskyrus mobiliojo ryšio telefonus) atitinka „TCO žymos“¹¹ reikalavimus, jei įrangos atveju yra produktų kategorija.

¹ EEI – tai visi prietaisai, kuriems tinkamai veikti reikalingas elektros tinklas, baterijos arba elektromagnetiniai laukai bei prietaisai, kurie skirti kurti, perduoti, išmatuoti tas sroves bei laukus..

² <http://www.ecma-international.org/publications/standards/Ecma-370.htm>

³ Nanomedžiagos apibrėžtis pateikta Europos Komisijos rekomendacijoje (2011/696/ES) <http://data.europa.eu/eli/reco/2011/696/oj>: „nanomedžiaga – gamtinė, šalutinė arba dirbtinė medžiaga, kurioje yra nesusietųjų dalelių, dalelių agregatų arba aglomeratų ir kurios dalelių dydžio skirstinyje yra 50 % arba daugiau dalelių, kurių vienas arba keli išorės matmenys yra 1–100 nm.“

⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20161067-om-skatt-pa-kemikalier-i-viss_sfs-2016-1067

⁵ Sąvoka energijos vartojimo efektyvumas reiškia didžiausią funkcionalumą, tenkantį suvartojamai energijai. Suvartojama energija turėtų būti naudojama „gabenti bitams“, o ne perduoti šilumai. Jei įvykdoma, projekte rekomenduojama naudoti budėjimo režimo technologiją.

⁶ Palaikančią energijos tiekimo sistemą (energija ir vėsinimas) sukonfigūruoja faktinė apkrova.

⁷ [ES Elgesio kodeksas dėl plačiajuosčio ryšio įrangos energijos vartojimo.](#)

⁸ [ES Elgesio kodeksas dėl duomenų centrų energijos vartojimo efektyvumo.](#)

⁹ [ES Elgesio kodeksas dėl išorinių maitinimo įrenginių efektyvumo.](#)

¹⁰ [Energy Star.](#)

¹¹ [TCO žyma.](#)

II priedas. Aplinkos apsaugos reikalavimai utilizavimo, atliekų tvarkymo, perdirbimo ir pakartotino naudojimo paslaugoms

1. Įžanga

„Telia“ produktų ir atliekų valdymui taikomas „Telia Company“ tikslas pasiekti, kad 2030 m. „Telia“ veikla negeneruotų jokių atliekų. Todėl Tiekėjas remia šias „Telia“ pastangas, tuo tikslu užtikrindamas maksimalias galimybes pakartotinai panaudoti ir perdirbti bet kokius „Telia“ produktus ir medžiagas. „Telia“ tikslas – pasiekti, kad visos susidariusios atliekos būtų 100 proc. pakartotinai panaudojamos ir perdirbamos. Be to, visi produktai ir medžiagos, kurias galima pakartotinai panaudoti ir perdirbti, turi būti tvarkomi tvariu ir aplinkos apsaugai atsakingu būdu.

Šiame dokumente išdėstyti reikalavimai dėl atliekų ir produktų tvarkymo „Telia“ vardu. Šiame dokumente išdėstyti reikalavimai taikomi ir rangovams, kuriuos „Telia“ tiekėjai pasitelkė atliekų perdirbimui ir pakartotiniam panaudojimui.

2. Bendrieji reikalavimai

a. Sertifikavimas ir teisinis leidimas

Tiekėjai, dalyvaujantys teikiant utilizavimo, atliekų tvarkymo, perdirbimo ir pakartotino panaudojimo paslaugas, turi būti sertifikuoti pagal ISO 14001 arba EMAS reikalavimus ir turi pateikti teisiškai patvirtintus leidimus vykdyti savo veiklą, įskaitant transportavimą.

Tiekėjai laikosi visų susijusių tarptautinių, regioninių bei vietinių aplinkos apsaugos teisės aktų.

b. Pirminis apdorojimas, suskirstymas į frakcijas, granuliavimas

Pirminis apdorojimas, suskirstymas į frakcijas, granuliavimas atliekamas atliekų susidarymo šalyje (išskyrus atvejus, kai sutartyje susitarta kitaip).

c. Ataskaitų teikimas

Tiekėjas pateikia „Telia“ visus metinius duomenis apie:

- visą surinktų atliekų ir medžiagų kiekį (kg);
- pakartotinai panaudotų, perdirbtų, sudegintų (ar su energijos regeneracija, ar be jos, pateikiama atskiroje ataskaitoje) ir išgabentų į sąvartynus atliekų kiekius (kg);
- CO₂e emisijos iš atliekų perdirbimo apimtis (tonų CO₂e);
- sunaudotą kurą (kuro rūšis ir kiekį litrais) bei transportą ir logistiką (iš viso kilometrų).

Ataskaitos turi apimti visą perdirbimo grandinę nuo „Telia“ iki galutinio atliekų apdorojimo.

Už metinės ataskaitos sudarymą „Telia“ papildomai nemoka. Ataskaita turi būti parengta ne vėliau kaip kitų metų sausio 30 d., jei šalis nesusitarė kitaip. Prieš metinių ataskaitų pateikimą „Telia“ išplatina ataskaitų formas. „Telia“ pareikalavus, tiekėjas pateikia jai bet kokias privalomas atliekų tvarkymo ataskaitas, kurias pateikė vietinėms valdžios įstaigoms.

Toliau išvardytų atliekų frakcijų lentelę galima laikyti ataskaitos pavyzdžio forma, tačiau dėl vietinių reikalavimų ir sąlygų ataskaitų forma gali būti keičiama.

Ataskaitų sistemos forma (pavyzdys):

Akumuliatoriai (kg)	Švino (Pb) akumuliatoriai
	Nikelio kadmio (NiCd) akumuliatoriai
	Kiti (nerūšiuoti) akumuliatoriai (konkrečiai nurodyti pastabose)
	Ličio jonų (Li-Ion) akumuliatoriai
	Švino (Pb) akumuliatoriai
Kabeliai (kg)	Variniai kabeliai su švino apvaskalu
	Variniai kabeliai su ne švino (plastikiniu) apvaskalu
	Šviesolaidiniai kabeliai su žino apvaskalu
	Šviesolaidiniai kabeliai ne su švino (plastikiniu) apvaskalu
Metalai (kg)	Aliuminis
	Varis

	Geležis
	Nerūdijantis plienas
	Kiti (mišrūs) metalai (konkrečiai nurodyti pastabose)
Elektronika (kg)	Klientų įranga – AK ir kita elektronika
	Klientų įranga – mobiliojo ryšio telefonai
	„Telia Company“ darbuotojų įranga – AK ir kita elektronika
	„Telia Company“ darbuotojų įranga – mobiliojo ryšio telefonai
	Elektronika iš tinklų
	Kita (nerūšiuota) elektronika (konkrečiai nurodyti pastabose)
Statybinės atliekos (kg)	Asfaltas
	Akmenys ir žvyras
	Dumblas ir nuotekų dumblas
	Mediena
	Kitos (nerūšiuotos) statybinės atliekos (konkrečiai nurodyti pastabose)
Kitos atliekų rūšys (kg)	Impregnuoti mediniai stulpai
	Lempos – lemputės ir kt.
	Fluorescencinės lempos
	Popierius
	Biologinės atliekos
	Kitos (nerūšiuotos) biuro atliekos (konkrečiai nurodyti pastabose)

Atliekų tvarkymo klasifikacija:

Pakartotinis naudojimas	<i>bet kokia operacija, kuria atliekoms nepriskirti produktai ar komponentai vėl panaudojami tuo pačiu tikslu, kuriam buvo numatyti anksčiau</i>
Perdirbimas	<i>atkūrimo operacija, kuria atliekų medžiagos yra perdirbamos į produktus ar chemines medžiagas pirminei ar kitai paskirčiai</i>
Kompostavimas	<i>biologinių atliekų rinkimas jas atskiriant nuo kitų atliekų kompostavimo ar biologinių atliekų perdirbimo tikslu</i>
Energijos regeneracija	<i>naudojama daugiausia kaip kuras ar kitos energijos gamybos priemonės</i>
Deginimas be energijos regeneracijos	<i>atliekų utilizavimas (deginimas) nepanaudojant gautos energijos</i>
Užkasimas sąvartynuose	<i>utilizavimas</i>

d. Likutinių produktų nuosavybė, pardavimas ir atidavimas

„Telia“ išlieka nebenaudojamų produktų, kurie pripažinti atliekomis, savininku iki to momento, kai jie perduodami patvirtintam pakartotinio panaudojimo arba perdirbimo partneriui. „Telia“ neleidžia tiekėjams perpardavinėti arba atiduoti kitiems kokius nors nebenaudojamus produktus, kuriuos „Telia“ yra pripažinusi atliekomis. Išimtys gali būti patvirtintos tik po kruopštaus vertinimo. Išimtys gali būti nustatytos ir Tiekėjo sutartyje su „Telia“.

e. Geografiniai apribojimai dėl atliekų perdirbimo (atnaujinimo)

Perparduodant arba atnaujinant „Telia“ įrangą ar medžiagas, reikia laikytis atitinkamų tarptautinių sankcijų ir embargo. Elektroninės atliekos jokiais aplinkybėmis negali būti parduodamos tarptautiniu lygmeniu nustatytiems elektroninių atliekų židiniams (Kinijoje, Indijoje, Pakistane ir kt.). Visi atliekų siuntimai į užsienio valstybes turi atitikti Bazelio konvencijos reikalavimus.

3. Reikalavimai perdirbimo procesui: išsami informacija dėl tam tikrų specifinių kategorijų
a. Kabeliai su švino apvalkalu

Kabelių su švino apvalkalu perdirbimas turi būti atliekamas atskiriant šviną nuo kitų kabelio medžiagų ne mechaninėmis priemonėmis (t. y. būtina taikyti nutirpdymo procesą).

b. Freonas

Freono atliekas turi tvarkyti ir perdirbti tik leidimą turintis (sertifikuotas) personalas.

III priedas. Aplinkosaugos reikalavimai kelionių paslaugų teikėjams

Įžanga

„Telia“ verslo kelionėms taikomi „Telia Company“ 2030 m. tikslai dėl nulinės taršos. Todėl tiekėjas palaiko šį „Telia“ siekį, tuo tikslu paskelbdamas aiškią ir matomą informaciją apie esamas alternatyvas optimizuoti kelionę aplinkosaugos, laiko ir išlaidų aspektais.

1. Aplinkosaugos ataskaitos

Pareikalavus, Tiekėjas reguliariai skaitmenine forma ir nereikalaujamas, kad „Telia“ papildomai sumokėtų, pateikia „Telia“ aplinkosaugos ataskaitas. Ataskaita, kuri parengiama anglų kalba ir pristatoma „Telia“ skaitmenine forma ne rečiau kaip keturis (4) kartus per metus, tampa pasiekiamą ne vėliau kaip ketvirtą to ketvirčio, kuris eina po ataskaitinio ketvirčio, savaitę. Be to, ne vėliau kaip kitų metų sausio mėn. paštu nusiunčiama kasmetinė visų metų ataskaita, apimanti ir kelionių statistinius duomenis.

Be to, tiekėjas kasmet pateikia ataskaitą apie veiksmus, kuriuos kelionių agentūra ir jos pasitelkti rangovai įgyvendino siekdami sumažinti bendrą ūkinės veiklos krūvį aplinkai.

1. Aplinkosaugos ataskaitos turinys

Į ataskaitą įtraukiami toliau išvardyti duomenys, kurie sugrupuojami pagal:

- Išlaidų centrą ar padalinį; ir
- Kelionių duomenis;
- Kelionės tikslą, t. y. vidiniai susitikimai, išoriniai susitikimai su klientu, išoriniai susitikimai su tiekėjais, kiti išoriniai susitikimai, konferencija, šviečiamojo pobūdžio ar išorinių mokymų renginys ir laidos;
- Įskaitant naudotus referencinius šaltinius (tikslus numeris ir šaltinis), skirtus pagrįsti visus pagrindinius skaičius ir naudotus emisijos veiksnius.

Skrydžiai:

- Skrydžio bilietų, įskaitant kelionių pasus, skaičius.
- Skrydžio segmentų ar etapų, nurodytų kaip išvykimo ir atvykimo miestai, skaičius.
- Skrydžių atstumas kilometrais, suskirstytas į trumpus, vidutinio ilgumo, ilgus atstumus.
- Skrydžio CO₂ arba CO_{2e} emisija.

Kelionės geležinkeliu:

- Bilietų traukiniu, įskaitant kelionių pasus, skaičius.
- Segmentų ar etapų, nurodytų kaip išvykimo ir atvykimo miestai, skaičius.
- Kelionės atstumas kilometrais.
- Kelionės traukiniu CO₂ arba CO_{2e} emisija.

Kelionės laivu ar keltu:

- Nurodytų bilietų, įskaitant kelionių pasus, skaičius.
- Segmentų ar etapų, nurodytų kaip išvykimo ir atvykimo miestai, skaičius.
- Kelionės atstumas kilometrais.
- Skrydžio CO₂ arba CO_{2e} emisija

Kelionės nuomotais automobiliais:

- Padarytų rezervacijų skaičius.
- Nuomotu automobiliu nuvažiuotas atstumas (km).
- CO₂ emisija (atsižvelgti į kuro rūšį) ir (arba) CO_{2e}, NO_x, HC ir kietųjų dalelių emisija.

- Kuro suvartojimas (litrais), suskirstytas pagal kuro rūšis (benzinas, dyzelinas ir kitos galimos kuro rūšys, pvz., etanolis, RME ir biodujos) arba kilometrai elektromobilių atveju.
- Mokesčių už važiavimą skaičius.

Taksi (įskaitant UBER ir panašias paslaugas):

- Padarytų rezervacijų skaičius.
- Automobilių nuvažiuotas atstumas (km).
- Geografinė vieta: geografinė vietai nurodyti galima naudoti kelionės pradžios ir pabaigos taškų X/Y koordinatas, bendruomenės kodą, pašto kodą ar lygiavertį kodą.
- CO2 emisija (atsižvelgti į kuro rūšį) ir (arba) CO2e, NOx, HC ir kietųjų dalelių emisija.
- Kuro suvartojimas (litrais), suskirstytas pagal kuro rūšis (benzinas, dyzelinas ir kitos galimo kuro rūšys, pvz., etanolis, RME ir biodujos) arba kilometrai elektromobilių atveju.
- Koordinuojamų rezervacijų dažnumas, t. y. vidutinis keleivių, tenkančių automobiliui, skaičius.

Apgyvendinimas viešbučiuose

- Nakvynių vietiniuose viešbučiuose ir viešbučiuose užsienyje skaičius.
- CO2e emisijos kiekis vienai nakvynės viešbutyje nakčiai (atskirai išskiriant vietinius viešbučius ir viešbučius užsienyje).

2. Išlaidų ataskaitos

Ataskaitoje gaunamos kelionių išlaidos turėtų būti sugrupuojamos ir pagal tokią struktūrą:

- Bendra suma ir atskirai pagal transporto kategorijas, t. y.:
  - skrydžiai;
  - kelionės geležinkeliu;
  - kelionės nuomotais automobiliais;
  - taksi (įskaitant UBER ir panašias paslaugas);
  - kelionės laivu ar keltu; ir
  - apgyvendinimas viešbutyje (atskirai išskiriant vietinius viešbučius ir viešbučius užsienyje).

3. Aplinkosaugos ataskaitų išorinis patikrinimas ir išoriniai auditai

Duomenys ir pateikta ataskaita turi būti kaip galima skaidresnė, kad nebūtų problemų atlikti ir duomenų, ir tiekėjo naudotos duomenų rinkimo sistemos išorinį patikrinimą ar auditą.

Sąvokos ir trumpiniai	Apibrėžtis
CO2	Anglies dioksidas
CO2e	Anglies dioksido ekvivalentas
NOX	Azoto oksidai
HC	Angliavandeniliai
RME	Rapsų aliejaus metiko esteris (biodyzelinas)

IV PRIEDAS. INSTRUKCIJA. „TELIA COMPANY“ UŽDRAUSTOS CHEMINĖS MEDŽIAGOS IR CHEMINĖS MEDŽIAGOS, KURIŲ NAUDOJIMAS YRA RIBOJAMAS

Ši įmonių grupės Instrukcija yra susijusi ir suderinta su „Telia Company“ Tiekėjų elgesio kodeksu ir „Telia Company“ Aplinkos apsaugos politika.

1 PASKIRTIS

Uždraustų cheminių medžiagų ir cheminių medžiagų, kurių naudojimas yra ribojamas, sąrašus (Juodąjį sąrašą ir Pilkąjį sąrašą) „Telia Company“ įvedė ryšium su reikalingumu identifikuoti ir kontroliuoti produktuose bei pakuotėse, kurias „Telia Company“ ir jos dukterinės įmonės naudoja arba pristato savo klientams, naudojamas žaliavas ir chemines medžiagas.

Tų cheminių medžiagų uždraudimo ir naudojimo apribojimo produktuose ir mūsų ūkinės veiklos operacijose tikslas – užtikrinti, kad produktai ir mūsų ūkinė veikla būtų saugi žmonėms bei nepadarytų žalos aplinkai.

Uždraustų cheminių medžiagų sąrašas (Juodasis sąrašas) yra pagrįstas pasauliniu mastu galiojančiais teisiniais reikalavimais bei nacionaliniais teisiniais įsipareigojimais ir „Telia Company“ aplinkos apsaugos politikos nuostatomis. Cheminių medžiagų, kurių naudojimas yra ribojamas, sąrašas (Pilkasis sąrašas) papildomai apima pasaulinius ir nacionalinius teisinius įsipareigojimus bei „Telia Company“ aplinkos apsaugos politikos nuostatas ir rinkos reikalavimus.

2 TIKSLAI IR REIKALAVIMAI

„Telia Company“ Juodojo ir Pilkąjo sąrašų, kuriais nustatoma, kokios cheminės medžiagos yra uždraustos, ir kokių naudojimas yra ribojamas, tikslas – užtikrinti, kad „Telia Company“ laikytųsi savo aplinkos apsaugos politikos, esamų ir numatomų priimti aplinkos apsaugos teisės aktų bei rinkos reikalavimų.

2.1 Uždraustų cheminių medžiagų sąrašas („Juodasis sąrašas“)

Be teisiškai draudžiamų tam tikrų cheminių produktų ir medžiagų, nei bendrovei „Telia Company“ tiekiamuose produktuose ar paslaugose, nei sutarčių sudarymo dėl tokių produktų ar paslaugų, nei jų gamybos procesuose neturi būti toliau nurodytų medžiagų ir cheminių produktų. Ši nuostata taikoma atvejams, kai nurodyta medžiaga yra naudojama tikslingai, tačiau netaikoma tada, kai tokia medžiaga būna tik kaip nedidelės koncentracijos priemaiša.¹²

Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad visi cheminiai produktai, kurie būna sudarant sutartis, turi būti įvertinami atskirai, pagal specialias procedūras ir rizikos vertinimo tvarką.

Uždraustos cheminės medžiagos (Juodasis sąrašas)				
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.¹³</u>	<u>Uždrausti naudojimo būdai</u>	<u>Teisės aktai</u>
	2-benzotriazol-2-il-4,6-ditert-butyl-fenolis	3846-71-7	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento kandidatinių medžiagų sąrašas
	4,4'-diaminodifenilmetanas (MDA)	101-77-9	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento kandidatinių medžiagų sąrašas
Arsenas ir arseno junginiai ¹⁴		Keli	Medienos apsaugos cheminėse medžiagose	REACH reglamento XVII priedas

¹² Vienarūšėse medžiagose didžiausia leistina koncentracija yra <0,1% medžiagos masės (jei nenurodyta kitaip, kabeliuose, jungčių vamzdeliuose, jungiamosiose plokštėse, kristolo pigmentuose, etiliuotame benzine, polimeruose ir elektronikos įrangoje). Didžiausia leistina kadmio koncentracija yra <0,01% medžiagos masės. Dėl leidžiamos chromo koncentracijos cemento ir kadmio bei gyvsidabrio koncentracijos baterijose papildomos informacijos kreipkitės į „Telia Company“.

¹³ Jei yra, EB numeris.

¹⁴ Priimtina, jei yra tik arsenas ir arseno junginių pėdsakai.

Uždraustos cheminės medžiagos (Juodasis sąrašas)				
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.¹³</u>	<u>Uždrausti naudojimo būdai</u>	<u>Teisės aktai</u>
Asbestas		Keli	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
Azodažikliai ir azodažai, kurie gali skaidytis į kancerogeninius aromatinčius aminorus ¹⁵		Keli	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
Benzidinas, įskaitant druskas, 4-aminobifenilas, įskaitant druskas, tiokarbamidus, fenil-β-naftilaminas		Keli	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Benzilbutilftalatas (BBP)	85-68-7 201-622-7 (EC)	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Bis(2etilheksil)ftalatas (DEHP)	117-81-7 204-211-0 (EC)	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Berilo oksidas	1304-56-9	Visi naudojimo būdai	
Kadmio ir kadmio junginiai		Keli	Visi naudojimo būdai, išskyrus baterijas, kurių atveju nustatyti specialūs naudojimo būdai ¹⁶	REACH reglamento XVII priedas
Chromo (VI) junginiai	Chromo (VI) junginiai: švino chromatas apskritai ir chromo (VI) junginiai pigmentuose	Keli	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Kobalto dichloridas ¹⁷	7646-7991	Visi naudojimo būdai	REACH kandidatinių medžiagų sąrašas
Kreozotas			Visi naudojimo būdai, išskyrus naudojimą medienos (polių) apsaugos priemonėse	REACH reglamento XVII priedas
	Dimetilfumaratas (DMFu)	624-49-7	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Formaldehidas	50-00-0	Medienos apsaugos priemonė ¹⁸	CoRAP + EB sąrašas Nr. 200-001-8
Švinas ir švino junginiai		Keli	Visi naudojimo būdai, išskyrus rūgštinius švino akumulatorius ir atliekant	REACH reglamento XVII priedas

¹⁵ ES direktyva 2002/61/EC

¹⁶ Išimtis taikoma nikelio-kadmio baterijoms stacionariuose įrenginiuose, kai dėl ypač aukštos temperatūros arba įkrovimo procedūrų kitų rūšių baterijos yra netinkamos. Reikalaujama gauti ES patvirtinimą.

¹⁷ Pastaba: naudojimas apribotas medžiagai, kurios EB Nr. 231-589-4.

¹⁸ Formaldehyde level <0.124 mg/m³ air (E1-norm according to test method EN 717-1) or <3.5 mg/m³ air (test method EN 717-2).

Uždraustos cheminės medžiagos (Juodasis sąrašas)				
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.¹³</u>	<u>Uždrausti naudojimo būdai</u>	<u>Teisės aktai</u>
			švinu dengtų kabelių techninę priežiūrą ¹⁹	
CFC – chlorfluorangliavandeniliai		Keli	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
Halonai		Keli	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
HCFC – hidrochlorfluorangliavandeniliai		Keli	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	Bromochlorometanas	74-97-5	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	Anglies tetrachloridas	56-23-5	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	Metilo bromidas	74-83-9	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	Metileno chloridas	75-09-2	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	n-bromopropanas	106-94-5	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	Tetrachloretilenas	127-18-4	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	1.1.1-trichloreitanas	71-55-6	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir

¹⁹ ES RoHS direktyvoje nustatyta, kad vienarūšėse medžiagose, kaip antai kabeliuose, jungčių vamzdeliuose ir jungiamosiose plokštėse, kriošto pigmentuose, etiliuotame benzine ir naudojant kaip polimerų ir lydmetalių priedus elektroninėje įrangoje leidžiama koncentracija yra <0,1% masės. RoHS direktyvos 2011/65/ES III priede ir jos pakeitimuose nurodytos išimtys gali būti taikomos, jei „Telia Company“ nenurodo kitaip. Tiekėjai privalo iš anksto informuoti „Telia Company“ apie tiekiamos medžiagos sudėtį. „Telia Company“ laikosi griežto požiūrio dėl serverių, atminties ir atminties matricių sistemų, tinklų infrastruktūros perjungimo, signalizavimo, perdavimo įrangos ir telekomunikacijų valdymo tinklo lydmetaliuose esančio švino. RoHS 7b išimtis gali būti taikoma tiekiant produktus tik tais atvejais, jei yra specifinės situacijos, dėl kurių su „Telia Company“ buvo susitarta iš anksto. Švino plokštės gali būti naudojamos remontuojant švinu dengtus kabelius, jei nėra alternatyvių priemonių be švino.

Uždraustos cheminės medžiagos (Juodasis sąrašas)				
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.¹³</u>	<u>Uždrausti naudojimo būdai</u>	<u>Teisės aktai</u>
				Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	Trichloroetilenas	79-01-6	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
	1,2,4-trichlorbenzenas (TBC)	120-82-1	Visi naudojimo būdai	Monrealio protokolas ir Reglamentas (EB) Nr. 1005/2009
Heksabromciklododekanas (HBCDD) ir visi pagrindiniai nustatyti <i>diastereoizomerai</i>		25637-994 3194-55-6 13423750-6 13423751-7 13423752-8	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
Izocianatai		Keli, pavyzdžiui, termoplastikuose ir uretanuose	Visi naudojimo būdai, išskyrus naudojimą gamybos procesuose	REACH reglamentas: pasiūlymai dėl apribojimo naudoti
Gyvsidabris ir gyvsidabrio junginiai		Keli	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
Perfluoroktaninė rūgštis (PFOA)	Pentadekafluoroktaninė rūgštis Amonio pentadekafluoroktanatas Natrio pentadekafluoroktanatas Kalio pentadekafluoroktanatas Sidabro pentadekafluoroktanatas Pentadekafluoroktanolio fluoridas Metilo pentadekafluoroktanatas Etilo perfluoroktanatas	335-67-1 3825-26-1 335-95-5 2395-00-8 335-93-3 335-66-0 376-27-2 3108-24-5	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
Nonadekafluordekano rūgštis ir jos amonio bei natrio druskos (PFDA)	Nonadekafluordekano rūgštis amonio nonadekafluordekanatas; natrio nonadekafluordekanatas	Keli, iš jų 607720-00-X	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas ECHA: kandidatinių sąrašo medžiaga (CMR)
Perfluoroktano sulfonatai ir jų derivatai (PFOS)		Keli	Visi naudojimo būdai	REACH
	Nonilfenolis	25154-523	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Nonilfenolio etoksilatatas (nonilfenolpoliglikolio)	9016-45-9	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento

Uždraustos cheminės medžiagos (Juodasis sąrašas)				
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.¹³</u>	<u>Uždrausti naudojimo būdai</u>	<u>Teisės aktai</u>
	eteriai)			XVII priedas
Nonilfenoletoksilatai Organostaniniai junginiai			Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Akrilamidas	1979-0601	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
PBB – polibrominti bifenilai			Visi naudojimo būdai	RoHS ECHA
PBDE – polibrominti difenilo eteriai (įskaitant deka-BDE)		Keli	Visi naudojimo būdai ²⁰	RoHS
Ftalato plastifikatoriai	DEHP Dibutilftalatas (DBP) Dizobutilo ftalatas (DIBP) BBP	Keli, pvz., 84-74-2 201-557-4 84-69-5	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XIV priedas ir XVII priedas
Polichlorinti bifenilai (PCB)		Keli	Visi naudojimo būdai	EUR-Lex ir ECHA
Polichlorinti naftalenai (PCN)		Keli	Visi naudojimo būdai	CoRAP
Polichlorinti terfenilai (PCT)		Keli	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento XVII priedas
	Trumposios grandinės chlorinti parafinai (C10 – C13)	85535-848	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento kandidatinių sąrašo medžiaga ir ECHA
	Tris(2-chloretil)fosfatas	115-96-8	Visi naudojimo būdai	REACH reglamento kandidatinių sąrašo medžiaga ir ECHA
Tripakaičiai organostaniniai junginiai (įskaitant tributil-alavo ir trifenil-alavo junginius)		Keli	Visi naudojimo būdai	ECHA
Pesticidai ir herbicidai		Keli	Statybos darbai ir nekilnojamasis turtas	Herbicidai, pvz., glifosatas negali būti naudojami „Telia“ patalpose arba statybos ir techninės priežiūros metu arba atliekant darbus lauke „Telia“ vardu.
	Dieldrinas		Visi naudojimo būdai	ECHA

²⁰ Reaktyvus, nustatyta TBBP išimtis dėl uždraudimo.

Uždraustos cheminės medžiagos (Juodasis sąrašas)				
Grupė	Cheminė medžiaga	CAS Nr. ¹³	Uždrausti naudojimo būdai	Teisės aktai
	Lindanas	Keli	Visi naudojimo būdai	ES / Švedija: uždrausta pagal Stokholmo konvenciją

2.2 Cheminės medžiagos, kurių naudojimas yra ribojamas („Pilkasis sąrašas“)

Toliau nurodytų medžiagų vertinimas dar tebevyksta, todėl jų reikėtų vengti visuose produktuose ir paslaugose, o taip pat sutarčių sudarymo dėl tokių produktų ar paslaugų, kurie bus tiekiami „Telia Company“, bei jų gamybos procesuose. Ši nuostata taikoma atvejams, kai nurodyta medžiaga yra naudojama tikslingai, tačiau netaikoma tada, kai tokia medžiaga būna tik kaip nedidelės koncentracijos priemaiša.²¹ Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad visos sutarties apimtyje esančios/ naudojamos cheminės medžiagos turi būti įvertinamos atskirai, pagal specialias procedūras ir rizikos vertinimo tvarką.

Taip pat prašome atkreipti dėmesį į tai, kad „Telia Company“ pareikalavus, gamintojas (tiekėjas) privalo gebėti pranešti apie visų toliau nurodytų medžiagų (cheminių medžiagų), įskaitant cheminius produktus, nurodytus REACH reglamento kandidatiniame sąraše, buvimą produkto ar paslaugos sudėtyje.

²¹ Vienarūšėse medžiagose didžiausia leistina koncentracija yra <0,1% medžiagos masės (jei nenurodyta kitaip, kabeliuose, jungčių vamzdeliuose, jungiamosiose plokštėse, kristolo pigmentuose, etiliuotame benzine, polimeruose ir elektronikos įrangoje). Didžiausia leistina kadmio koncentracija yra <0,01% medžiagos masės. Dėl leidžiamos chromo koncentracijos cimente ir kadmio bei gyvsidabrio koncentracijos baterijose papildomos informacijos kreipkitės į „Telia Company“.

Cheminės medžiagos, kurių naudojimas yra ribojamas (Pilkasis sąrašas)			
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.²²</u>	<u>Susirūpinimą kelianti priežastis ir nuoroda</u>
	4,4'-izopropilidendifenolis (bisfenolis A)	80-05-7	REACH reglamento kandidatinio sąrašo medžiaga
	1,2-benzono-dikaboksirūgštis, di-C6-8-šakotieji alkilo esteriai, turintys daug C7 (DIHP)	71888-89-6	REACH reglamento kandidatinio sąrašo medžiaga
	1,2-benzono-dikarboksirūgštis, di-C7-11-11-šakotieji ir linijiniai alkilo esteriai (DHNUP)	68515-42-4	REACH reglamento kandidatinio sąrašo medžiaga
Stibis ir jo junginiai		Keli	Toksiškas
Aromatiniai aminorai ²³		Keli	Kancerogeniniai
Berilis ir jo junginiai		Keli	BeO – kancerogeninis; Berilio lydiniai – perdirbant gali susidaryti BeO
	Bis(2-metoksietil)ftalatas	117-82-8	REACH reglamento kandidatinio sąrašo medžiaga
Bismutas ir jo junginiai		Keli	Netinkamas perdirbti
Chlorinti polimerai		Keli	Perdirbant gali susidaryti toksiškos medžiagos
Fluorangliavandeniliai – FC		Keli	Sukelia visuotinį klimato atšilimą
Hidrofluorangliavandeniliai - HFC		Keli	Sukelia visuotinį klimato atšilimą
	Formaldehidas	50-00-0	Kancerogeninis
Halogeninti antipirenai, išskyrus bromintus PBB ir PBDE rūšių, kurie yra uždrausti ²⁴		Keli	Perdirbant gali susidaryti toksiškos medžiagos
Švinas ir švino junginiai baterijose. Kai kurie naudojimo būdai yra uždrausti.		7439-92-1	Toksiški
Manganas ir mangano junginiai (ir dioksidas)		7439-96-5 1313-13-9	Toksiški
Vidutinio ilgio grandinės chlorintieji parafinai C14 – C17		Keli	Toksiški
Nikelis ir jo lydiniai, išskyrus plieno lydinius		Keli	Sukelia alergiją
	Azoto trifluoridas	7783-54-2	Sukelia visuotinį klimato atšilimą
Perchloratai		Keli	Ženklinimo reikalavimai
Ftalatai (išskyrus tuos, kurie uždrausti)		Keli	Kancerogeniniai
Policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAH)		Keli	Kancerogeniniai
Polivinilchloridas (PVC)		Keli	Perdirbant gali susidaryti toksiškos

²² Jei yra, EB numeris

²³ Išskyrus tuos, kurie uždrausti pagal Direktyvą 2002/61/EB

²⁴ Žr. „Telia Company“ Juodąjį sąrašą.

Cheminės medžiagos, kurių naudojimas yra ribojamas (Pilkasis sąrašas)			
<u>Grupė</u>	<u>Cheminė medžiaga</u>	<u>CAS Nr.²²</u>	<u>Susirūpinimą kelianti priežastis ir nuoroda</u>
			medžiagos plius HCl degant
Radioaktyviosios medžiagos		Keli	Kancerogeninės
Selenas ir seleno junginiai		7782-49-2	Toksiški
	Natrio dichromatas	10588-01-9 7789-12-0	Kancerogeninis, mutageninis ir toksiškas reprodukcijai
	Sieros heksafluoridas, SF6	2551-62-4	Sukelia visuotinį klimato atšilimą
	N,N' Bis-(dimetilpentil)-p-fenilenediaminas (77PD)	3081-14-9	Toksiškas
	N-1,3- dimetilbutil-p-fenilenediaminas (6PPD)	793-24-8	Toksiškas
	N-cikloheksiltioftalimidas	17796-82-6	Toksiškas
	4-(1,1,3,3-tetrametilbutil)fenolis	140-66-9	Toksiškas
Termoreaktyvūs plastikai (akrilato, amino, epoksidiniai, uretano (PUR), įskaitant izocianatus ir diizocianatus)	Pavyzdžiui, tačiau neapsiribojant tik: S '2,3-epoksi propilo metakrilatas; glicidilo metakrilatas, dibutilalavo dilauroatas ir dibutil[bis(dodekanoiloksi)stanoanas	Pavyzdžiai: 607-12300-4, 203-441-9 106-91-2 050-03000-3	REACH reglamento XVII priedas ECHA (CMR)
Visos REACH reglamento kandidatinių sąrašo ²⁵ medžiagos, kurios šioje lentelėje nebuvo nurodytos.		Keli	Keli

Pirmiau išdėstyti tikslai reikalavimai taikomi tiek, kiek juos taikydama „Telia Company“ nėra verčiama pažeisti vietinius įstatymus ir kitus teisės aktus.

3 VAIDMENYS IR ATSAKOMYBĖS

Instrukcija taikoma Telia Company bei visoms jos dukterinėms įmonėms kaip jų pačių Instrukcija, kurios privaloma laikytis visiems vadovams, valdybos nariams, pareigūnams ir darbuotojams. Be to, „Telia“ siekia, kad Instrukcijoje išdėstyti principai ir tikslai būtų įgyvendinti kitose asocijuotose įmonėse, kuriose „Telia“ neturi kontrolinio akcijų paketo, tačiau turi reikšmingą įtaką.

Vadovai yra atsakingi už tai, jog Instrukcija būtų tinkamai iškomunikuota bei įgyvendinta, ir kad jiems atskaitingi darbuotojai būtų supažindinti su Instrukcija bei jos laikytusi.

4 INSTRUKCIJOS PAŽEIDIMAI

Bet kuris „Telia Company“ darbuotojas, įtaręs, kad buvo pažeistas Atsakingo verslo kodeksas arba ši Instrukcija, privalo nenuitylėti ir apie problemą pirmiausiai pranešti savo vadovui, vėliau – Žmogiškųjų išteklių padalinio atstovui, Etikos ir atitikties užtikrinimo pareigūnui, arba pateikti atitinkamą pranešimą Skaidrumo linija. Kaip naudotis Skaidrumo linija, nurodyta „Telia“ intranete ir viešoje interneto svetainėje.

„Telia“ griežtai draudžia bet kokios formos atsakomuosius veiksmus prieš darbuotojus, pateikusius pranešimus Skaidrumo linija. Konkretūs reikalavimai yra išdėstyti dokumente „Vidinių pranešimų teikimo ir draudimo taikyti atsakomuosius veiksmus pranešėjo atžvilgiu tvarka“.

Jei darbuotojas pažeidžia šią įmonių grupės Instrukciją, jam gali būti taikomos drausminės priemonės, įskaitant darbo sutarties nutraukimą.

5 TIKSLINĖ GRUPĖ

²⁵ <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>

Ši Instrukcija yra taikoma ir turi didžiausią reikšmę šioms tikslinėms grupėms:

- „Telia Company“ tiekėjams;
- produktų vadovams;
- produktų techniniams specialistams;
- pardavimų palaikymo, pasiūlymų ir atsakymų į klientų užklausas teikėjams;
- tiekimo projektų vadovams;
- pirkimų vadovams;
- pirkimo specialistams;
- Tiekėjų elgesio kodekso auditoriams.

6 IŠIMTYS

Tas faktas, kad gamintojas, pardavėjas ar tiekėjas laikosi šių sąrašų, neatleidžia jų nuo bet kokių teisinių reikalavimų laikymosi. Gamintojo, pardavėjo ar tiekėjo pareiga ir atsakomybė – sekti teisės aktų, susijusių su medžiagomis ir cheminėmis medžiagomis, raidą. Be to, jei gamintojas, pardavėjas ar tiekėjas turi pagrindo manyti, kad kokia nors į sąrašus įtraukta ar kitaip įvardyta cheminė medžiaga gali kelti žalos žmonėms, aplinkai ar produktams pavojų, gamintojas, pardavėjas ar tiekėjas apie tai turi perspėti „Telia Company“.

Atitinkama dukterinės įmonės politika, kuri pritaikoma prie vykdomos ūkinės veiklos, vietinių įstatymų, vietinių aplinkybių ir kalbos, turi atitikti šios įmonių grupės Instrukcijos nuostatas. Jei laikoma, kad būtina nukrypti nuo šios įmonių grupės Instrukcijos ar taikyti išimtis, atitinkamoje šalyje veikiančios įmonės vadovas klausimą perduoda įmonių grupės vyriausiajam teisininkui.

7 ĮMONIŲ GRUPĖS VALDYMO SISTEMA

Ši Instrukcija yra dalis „Telia“ valdymo sistemos, kuri be apribojimų aprėpia:

- a) Atsakingo verslo kodeksą, tikslus ir bendrąsias vertybes, strategiją, politikas ir valdybos patvirtintas vadovo veiklos instrukcijas;
- b) vadovo sprendimus, vadovo patvirtintas tvarkas ir šį dokumentą; ir
- c) įmonių grupės funkcinės srities vadovo atsakomybės srityje parengtas gaires, geriausias praktikas, procesų aprašymus, formas arba darbo tvarkas.

8 SĄVOKOS IR TRUMPINIAI

Sąvokos ir trumpiniai	Apibrėžtis
REACH	Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų
RoHS	Direktyva dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo
CAS	Cheminių medžiagų santrumpų tarnyba
EC numeris	Europos Bendrijos numeris
ECHA	Europos cheminių medžiagų agentūra

V PRIEDAS. REIKALAVIMAI ATSAKINGAM APSIRŪPINIMUI MINERALINĖMIS ŽALIAVOMIS

Sąvokų apibrėžtys

Toliau vartojama formuluotė „mineralinės žaliavos iš konfliktų paveiktų rajonų“ reiškia alavą, tantalą, volframą ir auksą iš konfliktų paveiktų ir didelės rizikos rajonų.

Toliau vartojama formuluotė „konfliktų paveikti ir didelės rizikos rajonai“ reiškia rajonus, kurie apibrėžti naujausioje dokumento „EBPO išsamaus patikrinimo vadovas atsakingoms tiekimo grandinėms, per kurias tiekiamos mineralinės žaliavos iš konfliktų paveiktų ir didelės rizikos rajonų“ versijoje.

Toliau vartojama formuluotė „į taikymo sritį patenkantys tiekėjai“ reiškia tiekėjus, bendrovei „Telia“ tiekiančius produktus, kurių sudėtyje yra produkto funkcionalumui ir (arba) gamybai būtino alavo, tantalio, volframo ir aukso.

Į taikymo sritį patenkantys tiekėjai:

1. Turi aiškius rašytinius politikos lygmens įsipareigojimus ar procedūras, reglamentuojančius mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų naudojimą, kuriose nustatomas reikalavimas nepirkti mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų, Tie politikos lygmens įsipareigojimai arba procedūros atitinka naujausią galiojančią dokumento „EBPO išsamaus patikrinimo vadovas atsakingoms tiekimo grandinėms, per kurias tiekiamos mineralinės žaliavos iš konfliktų paveiktų ir didelės rizikos rajonų“ versiją.
2. Siekdami išvengti rizikos dėl mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų naudojimą ir (arba) tokią riziką sušvelninti, imasi patikrinamų veiksmų pagrįstai įsitikinti (pavyzdžiui, per valdymo sistemas), kad bendrovei „Telia“ tiekiamuose produktuose, nėra naudojamos mineralinės žaliavos iš konfliktų paveiktų rajonų.
3. „Telia“ pareikalavus, užpildo „Telia“ patvirtintą Pranešimų apie mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų formą (pvz., iš Atsakingų mineralinių žaliavų iniciatyvos), tuo siekiant sustiprinti skaidrumą apie mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų buvimą vertės grandinėje.
4. Bendradarbiauja su rangovais tam, kad pasiektų mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų atsekamumą lydyklos lygmeniu.
5. Kaip objektų gamintojai (o ne perpardavėjai) remia atitinkamas sektoriaus pastangas išgyvendinti mineralinių žaliavų iš konfliktų paveiktų rajonų naudojimą ir parengia atsakingo apsirūpinimo žaliavomis praktikas.
6. „Telia“ pareikalavus, leidžia jai susipažinti su savo išsamaus patikrinimo priemonėmis.